

Yabancı Mahkeme Kararlarının Tenfizi Sırasında Alınan İhtiyati Haciz Kararının İcra Edilememesi Sorunu

The Problem of Non-Execution of the Precautionary Attachment Decision Taken during the Enforcement of Foreign Court Decisions

Zeynep Derya Tarman*

Öz

Tenfiz yargılaması sürecinde ihtiyati haciz kararının alınması ve icra edilmesi hem milletlerarası özel hukuk hem de icra hukuku açısından önem arz etmektedir. Hukukumuzda tenfiz kurumu 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un (MÖHUK) 50. maddesi ve devamında; ihtiyati haciz kurumu ise 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (İİK) 257. maddesi ve devamında düzenlenmiştir. İİK m. 257 uyarınca ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için aranan şartlar yönünden vadesi gelmiş ve gelmemiş borçlar bakımından bir ayırım yapılmıştır. Ancak, henüz tenfiz edilmemiş bir yabancı mahkeme kararına konu olan bir alacağa istinaden ihtiyati haciz talep edilmesi halinde aranacak olan şartlar ile ilgili olarak hukukumuzda özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu tür alacakların muaccel alacaklar gibi mi yoksa vadesi henüz gelmemiş alacaklar gibi mi yorumlanacağı tartışmalı bir husustur. Bununla birlikte, MÖHUK m. 57/f.2'de yer alan temyiz icrayı durduracağı hükmünün ihtiyati haczin tamamlayıcı merasimleri bakımından öngörülen sürelerle nasıl bir ilişki içinde olduğu da uygulamada sorun arz eden bir durumdur. Öte yandan, MÖHUK m. 48 gereğince teminat yatırmış yabancıların İİK m. 259 uyarınca ihtiyati haciz istemleri kapsamında bir kez daha teminat yatırmalarının gereği de doktrinde tartışmalı bir mesele teşkil etmektedir. Bu çalışmada, ilk olarak ihtiyati haciz kurumu ana hatlarıyla incelenecek, ardından anılan meseleler kapsamında uygulamada karşılaşılan sorunlar, doktrin görüşleri ve Yargıtay kararlarından örneklerle tartışmalı hususlar irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler

İhtiyati haciz, Kesinleşmemiş ilamın icrası, Yabancı mahkeme kararı, Yabancı hakem kararı, Tenfiz davası, Teminat

Abstract

Obtaining and executing a provisional attachment order during the recognition and enforcement proceeding of a foreign court judgement constitutes a significant issue in both private international law and enforcement law. Under Turkish law, rules regarding the procedure and conditions for the enforcement of foreign court judgements are regulated under the Private International Law and Procedural Law Code numbered 5718 (PIL Code) Article 50, and so forth, while the rules governing the conditions of issuance of provisional attachment orders are regulated under the Enforcement and Bankruptcy Law numbered 2004 (EBL) Article 257, and so forth. Pursuant to Article 257 of the EBL, a distinction is made between those receivables that are due and those other receivables that are not due in terms of the conditions needed for the issuance of a provisional attachment order. Nevertheless, there is no specific provision under Turkish law regarding receivables that are subject to a foreign court judgement whose enforcement is yet to be requested or finalised before Turkish courts. The determination of whether the receivable is due or not is important in terms of the conditions to be sought for provisional attachment. Furthermore, the relationship between Article 57 (2) of the PIL Code, which envisages that an appeal to the enforcement decision with regard to the foreign court judgement shall suspend the execution of the enforcement decision, and the time limits foreseen regarding the complementary procedures of a provisional attachment

* **Sorumlu Yazar:** Zeynep Derya Tarman (Prof. Dr.), Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İstanbul, Türkiye, Eposta: ztarman@ku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-2574-8643

Atf: Tarman ZD, "Yabancı Mahkeme Kararlarının Tenfizi Sırasında Alınan İhtiyati Haciz Kararının İcra Edilememesi Sorunu" (2024) 44(1) PPIL 99. <https://doi.org/10.26650/ppil.2023.44.1.1345399>

order is a debated subject. Moreover, whether foreigners who have deposited a security payment to file an enforcement lawsuit pursuant to Article 48 of the PIL Code will also be required to deposit security for a second time for the issuance of the provisional attachment order pursuant to Article 259 of the EBL is another issue that needs to be clarified. In this paper, initially, the conditions for issuance of provisional attachment orders will be examined. Next, the aforementioned issues will be examined with examples from the practise and the decisions of the Court of Cassation.

Keywords

Provisional attachment order, Enforcement of unfinalized judgements, Foreign court judgement, Foreign arbitral award, Enforcement lawsuit, Security payment

Extended Summary

The Private International Law and Procedural Law Code numbered 5718 (PIL Code) stipulates the rules that govern the recognition and enforcement of foreign court judgements under Article 50 and so forth; whereas Enforcement and Bankruptcy Law numbered 2004 (EBL) stipulates the requirements and procedures for the issuance of provisional attachment orders under Article 257 and so forth.

Under Turkish law, for a foreign court judgement to be enforceable in Türkiye, the Turkish courts must grant an enforcement decision. Unless the foreign court judgement is enforced pursuant to Article 50 (1) of the PIL Code, it shall not be executed by Turkish courts or execution offices. Considering the volume of lawsuits and appeal mechanisms available under the Turkish legal system, enforcement can become a lengthy process. In this process, the creditor's collection of receivables may be jeopardised because of the debtor's abusive behaviour. At this point, the institution of provisional attachment, which restricts the debtor's right of disposition on their property, becomes a significant tool.

According to the established practise of the Court of Cassation, it is possible to obtain a provisional attachment order during proceedings initiated for the enforcement of a foreign court judgement. Nonetheless, it is debateable whether the receivable subject to the foreign court judgement which is yet to be enforced in Türkiye, should be considered a due receivable or an undue receivable. This classification is important because the conditions for issuing a provisional attachment order will differ and be subject to different rules. Accordingly, while Article 257/1 of EBL sets forth the conditions for receivables that are due, the second paragraph of the same provision (Article 257/2 of EBL) lists the conditions to be sought for receivables that are not due. The main difference here is that the creditor who wishes to rely on Article 257/2 must prove the bad faith of the debtor.

Even if a provisional attachment order is obtained, problems arise in terms of complementary procedures and their time limits for the execution of this provisional order. According to paragraph 3 of Article 264 of the EBL, the creditor must apply for an executory proceeding within one month after the judgement is rendered regarding the case in which the provisional attachment order was obtained. Otherwise, the

provisional attachment order will be annulled. The major problem stemming from the said provision is that under Article 57/2 of the PIL Code, an appeal to the enforcement of the foreign court judgement decision suspends execution. As the appeal suspends the execution of the enforcement of foreign court judgement, it shall not be possible to initiate executory proceedings within one month based on this decision. In such a case, the effect of the provisional attachment order will be discussed in this paper. Whether the ‘appeal’ under this provision means an appeal to the Court of Cassation (Yargıtay) or an appeal to the Regional Courts of Justice (İstinaf Mahkemesi) is also a matter of debate and will be examined in this paper.

Another issue to be further discussed in this paper concerns the security required to be deposited by the claimant. Under Article 259 of the EBL Code, a claimant requesting a provisional attachment order must provide a security payment. This security is requested to cover all damages incurred by the debtor if the claimant who seeks a provisional attachment order proves to act unfairly in the future. It is controversial whether foreigners who have already deposited a security when filing a lawsuit for the enforcement of a foreign court judgement according to Article 48 of the PIL Code should also deposit a security to obtain a provisional attachment order. The controversy arises from the fact that these two securities have the same objective of securing the debtor’s rights if the claimant will be wrong in his/her claims. However, these securities are different in terms of their scope. Security deposited according to Article 48 of the PIL Code protects against damages incurred in the event of an unfair claim in terms of the subject matter of the lawsuit. On the other hand, the security deposited under the EBL Code guarantees the damages to be incurred in the event of an unfair outcome in provisional attachment order proceedings. Therefore, if the judge deems it necessary, it is possible for him/her to request security for the issuance of a provisional attachment order, and it is within the discretion of the judge to determine the amount of the securities. The need for a second payment of securities is a highly debated issue.

In this paper, initially, the conditions for issuance of provisional attachment orders will be examined. Next, the aforementioned issues will be examined with examples from the practise and the decisions of the Court of Cassation. Accordingly, this paper focuses on the solutions for the identified problems.

I. Giriş

Türk hukukuna göre yabancı bir mahkeme kararının Türkiye’de icra kabiliyeti kazanabilmesi için, söz konusu mahkeme kararının Türk mahkemelerinde tenfiz davasına konu edilmesi gerekmektedir¹. 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun (MÖHUK)² m. 57/f.1 uyarınca, yabancı mahkeme kararları hakkında tenfiz kararı verilmesi durumunda, bu kararlar Türk mahkemeleri tarafından verilmiş kararlar gibi sonuç doğuracaktır. Başka bir deyişle, bir yabancı mahkeme kararı, tenfiz edilmediği sürece, Türk hukuku bakımından icra kuvveti taşımayacaktır.

Tenfiz davası kapsamında yapılacak incelemenin basit yargılama usulüne tabi olması öngörülmüştür³. Yazılı yargılama usulü yerine basit yargılama usulünün öngörülmüş olmasının amacı, davanın uzaması suretiyle hakkın elde edilmesinin gecikmesini önlemektir. Buna rağmen Türk hukuk sisteminde tenfiz davaları uzun sürebilmektedir. Bu süreçte davalı tarafın, malvarlığı değerlerini kolayca devretmesi, paraya çevirmesi veya söz konusu değerleri başka bir ülkeye kaçırmaya riski söz konusu olabilmektedir⁴. Tam da bu ihtiyaca cevap veren ihtiyati haciz, para alacağının ödenmesini güvence altına almak için mahkeme kararı ile borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulmasına imkân verir ve bu kararın tenfiz davası sırasında alınması mümkündür⁵. Bu nedenle alacaklılar, yabancı mahkeme kararının tenfizinin yanı sıra alacaklarının güvence altına alınması için ihtiyati haciz kararı verilmesini de talep etmektedir.

Nitekim, uygulamada da mahkeme kararının tenfizi sonucunda borcunu ödemekten kaçınmak isteyen borçlunun, alacaklının alacağına kavuşmasını engellemeye yönelik davranışlarda bulunduğu görülmektedir⁶. Öyle ki, bir borçlu kötü niyetle hareket ederek Türkiye’de bulunan bir banka hesabındaki parasını dakikalar içerisinde yabancı bir ülkede bulunan bir banka hesabına aktarabilir. Bu gibi kötü niyetli işlemlerin sonuçlarından korunmak için, yabancı mahkeme kararının tenfizi aşamasında da ihtiyati haciz talebi gerekebilmektedir. İhtiyati haciz, tenfiz davası sırasında alacağı güvence altına alarak dava sonuçlanıncaya kadar davalının malvarlığı unsurlarını üçüncü kişilere devretme riskini bertaraf eden bir geçici koruma tedbiridir. Bu yönüyle ihtiyati haciz kararı, davalının Türkiye’de bulunan mal ve alacaklarını kaçırmasını önleyerek davacının lehine verilen tenfiz kararı doğrultusunda alacağını tahsil edebilmesini temin eder.

1 Cemal Şanlı, Emre Esen ve İnci Ataman-Figanmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk* (9. Bası, Beta 2021) 620-622; Aysel Çelikel ve B Bahadır Erdem, *Milletlerarası Özel Hukuk* (17. Bası, Beta 2021) 713; Sibel Özel, Mustafa Erkan, H Selin Pürselim ve H Akif Karaca, *Milletlerarası Özel Hukuk* (1. Bası, On İki Levha 2022) 713. Tanınmamış ve tenfiz edilmemiş yabancı mahkeme kararının, ilamsız icra takibine dayanak olabileceği hakkında bkz. Cemre Tüysüz, ‘Tenfiz Edilmemiş Yabancı Hakem Kararları Açısından İlamsız İcra Takiplerine ve İhtiyati Hacze İlişkin Bazı Meseleler’ (2021) 41(2) Public and Private International Law Bulletin 702, 710.

2 RG 12.12.2007/26728.

3 Çelikel ve Erdem (n 1) 785.

4 Çelikel ve Erdem (n 1) 532; Şanlı, Esen ve Ataman-Figanmeşe (n 1) 598.

5 İ Ethem Postacıoğlu ve S Altay, *İcra Hukuku Esasları*, (5. Bası, Adalet 2010) 860.

6 Rifat Erten, *Milletlerarası Ticari Tahkim Hukukunda Geçici Hukuki Koruma Önlemleri* (1. Bası, Adalet 2010) 30.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu⁷ (İİK) m. 257 vd. hükümleri ihtiyati haciz kurumunu düzenler. Geçici hukuki koruma tedbiri olarak tanımlanan ihtiyati haciz kararları bu geçicilik niteliğinden ötürü kesin hüküm teşkil etmez⁸.

İhtiyati haciz kurumunun düzenlendiği İİK'nın 261. maddesine göre lehine ihtiyati haciz kararı aldırın alacaklı, bu kararın icra edilmesini on gün içinde ihtiyati haciz kararını veren mahkemenin yargı çevresi içindeki icra dairesinden istemelidir. Aksi takdirde ihtiyati haciz kararı ortadan kalkacaktır. Ayrıca, İİK'nın 264. maddesinin 3. fıkrasına göre ihtiyati haciz kararının ortadan kalkmasını engellemek için alacaklının, ihtiyati haciz kararı alınan davada hüküm verildikten sonra bir ay içinde ilamlı takibe başvurması gerekmektedir.

MÖHUK m. 57/f.2 uyarınca '*Tenfiz isteminin kabul veya reddi hususunda verilen kararların temyizi genel hükümlere tâbidir. Temyiz, yerine getirmeyi durdurur.*' Tenfiz isteminin kabulü veya reddine ilişkin karara karşı temyiz yoluna başvurulması durumunda icranın durmasına ilişkin hüküm, yabancı mahkeme kararının icra edilmesinin ardından tenfiz kararının bozulmasına ilişkin hüküm verilmesi durumunda ortaya çıkabilecek hak kaybını önlemek bakımından önem taşır⁹. Ancak, uygulamada anılan hükmün farklı şekilde yorumlandığı görülebilmekte ve Yargıtay'ın da kesinleşmemiş tenfiz kararının icraya konulabileceğini ifade ettiği kararları bulunmaktadır¹⁰. Bu yaklaşımda izlendiği anlaşılan argüman, tenfiz kararının icraya konulması için kesinleşmesi gerekmediğinden hareketle icraya konulması ve akabinde temyiz edilmesi durumunda bu temyiz kararının ilamın yerine getirilmesini durduracağı şeklinde anlaşılması gerektiğidir. Ancak, yukarıda da açıkladığımız üzere biz bu yaklaşıma MÖHUK m. 57 hükmünde yer alan açık ifade karşısında katılmamaktayız.

7 RG 19.6.1932/2128.

8 Çelikel ve Erdem (n 1) 533.

9 Çelikel ve Erdem (n 1) 781.

10 Bu yönde ifadeler barındıran Yargıtay kararlarından bazılarında yer alan ilgili bölümler şu şekildedir:

Yargıtay 12. HD., E. 2004/6229 K. 2004/10889 T. 30.04.2004: '*takibe dayanak ilamın alacak ilamı olması nedeniyle infaza konulmasında usulsüzlük bulunmamasına sadece kararın temyiz edilmesininin 2675 Sayılı Kanununun 41/son maddesine göre yerine getirmeyi durduracağına HUMK.nun 442/son maddesi hükmüne göre karar düzeltme isteminin mahkeme ilamının icrasını durduramayacağına, tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, temyiz olunan kararda yazılı gerekçelere göre yerinde bulunmayan temyiz sebeplerinin reddiyle usul ve kanuna uygun mahkeme kararının İİK. nun 366. ve HUMK.nun 438. maddeleri uyarınca onanmasına'*

Yargıtay 12. HD., E. 2011/27087 K. 2012/11583 T. 9.4.2012: '*İcra takibinin dayanağı olan Uluslararası Tahkim Mahkemesince verilen hakem kararının tenfizine ilişkin İzmir 4. Asliye Ticaret Mahkemesininin 14.04.2011 tarih ve 2009/821 Esas, 2011/ 145 Karar sayılı hükmününün temyiz edildiği ve takip tarihinde henüz kesinleşmediği, itiraz dilekçesi ekindeki 25.05.2011 tarihli yazı işleri müdürlüğününün meşruhatından anlaşılmaktadır. Somut olayda tenfizine karar verilen ilam, alacağa ilişkin olup, **tenfiz kararının infazı kesinleşmesine bağlı değildir.** Ancak, takip tarihinde ve takibin başlangıcında icra edilebilir bir hükmün varlığı gerekmekte olup, yukarıda özetlenen yasa hükmü uyarınca ilamın temyiz edilmiş olduğu dikkate alınarak, takip tarihi itibarı ile takibin durmasına karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.'*

Yargıtay 12. HD., E. 2018/10197 K. 2018/13303 T. 11.12.2008 ilamı: '*Dayanak yabancı mahkeme kararının tenfizine ilişkin ilamın temyizi yukarıda açıklanan Yasa hükmü gereğince yerine getirmeyi durdurmakta ise de, karar düzeltme yoluna başvurulması, **tenfizine karar verilen yabancı ilamın icrasını durdurmaz.***'

Öte yandan, Temmuz 2016 itibarıyla Bölge Adliye Mahkemeleri faaliyete geçmiştir; dolayısıyla MÖHUK'un yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Bölge Adliye Mahkemeleri faaliyette olmadığı için MÖHUK m. 57/f.2 hükmünde istinaftan söz edilmemiştir¹¹. Doktrinde istinaf yoluna başvurulmasının icrayı durdurup durdurmayacağı tartışmalı olsa da¹² temyiz için getirilen düzenlemenin istinaf bakımından da geçerli olduğu görüşü hakimdir¹³. Buna göre, istinaf ve temyiz başvurusu nedeniyle tenfize konu kararın icrası kendiliğinden duracaktır. Ancak tereddütlerin giderilmesi amacıyla, MÖHUK'a veya 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na¹⁴ (HMK) açık bir hüküm konulması önerilmiştir¹⁵. Aksi görüşte olanlar ise, tanıma veya tenfiz davalarında verilen kararlara karşı istinaf yoluna başvurmanın icraya etkisine ilişkin olarak MÖHUK'ta bir hüküm yer almadığından, HMK m. 350 hükmünün uygulanacağı ve dolayısıyla istinaf yoluna başvurunun kararın icrasını durdurmayacağını savunmaktadırlar¹⁶. Kanaatimizce, MÖHUK yürürlüğe girdiği sırada istinaf düzenlemesinin henüz mevzuatta yer almaması durumu ile MÖHUK m. 57/f.2 hükmünün düzenleme maksadı birlikte düşünülerek amaca uygun yorumlandığında istinaf başvurusunun varlığı halinde de tenfize konu kararın icrasının kendiliğinden durması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Aksi takdirde, HMK m. 350 hükmünün doğrudan MÖHUK bakımından da uygulanarak istinaf kanun yoluna başvurunun temyize başvurudan farklı olarak icrayı durdurmayacağı kuralının benimsenmesi, tenfize konu kararın icrasının durması bakımından tenfiz ve istinaf başvuruları arasında kanun koyucunun amaçlamış olmayacağını düşündüğümüz bir tutarsızlık yaratır.

MÖHUK m. 57/f.2 karşısında İİK m. 261 ve m. 264/f.3'teki düzenlemelerin ihtiyati haciz kurumunun etkinliğini ortadan kaldıracak şekilde yorumlanmaması önem taşımaktadır. İşbu çalışmada, öncelikle ihtiyati haciz kurumu ele alınacak, daha sonra tenfiz davası sırasında alınan ihtiyati haciz kararları bakımından İİK m. 261 ve m. 264'ün MÖHUK m. 57/f.2 hükmü karşısında nasıl yorumlanması gerektiği açıklanacaktır.

11 Bu konuda bilgi için bkz. Şanlı, Esen ve Ataman-Figanmeşe (n 1) 745-746.

12 Işıl Özkan ve Uğur Tütüncübaşı, *Uluslararası Usul Hukuku* (2. Bası, Adalet 2020) 307; Zeynep Derya Tarman, 'Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Türkiye'de Tenfizinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bazı Tespitler' (2017) 27(2) MHB 798, 805.

13 Şanlı, Esen ve Ataman-Figanmeşe (n 1) 745-746; Özel, Erkan, Pürselim ve Karaca (n 1) 772-773. Aynı yönde bkz. Mine Tan-Dehmen, 'Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi İstemi Hakkında Türk Mahkemelerince Verilen Kararlara Karşı Kanun Yolları' (2020) 40(2) MHB (Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan) 1433, 1441-1442; Özkan ve Tütüncübaşı (n 12) 307-308; Tarman (n 11) 805; Burak Huysal, '6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu İle Getirilen Yenilikler Işığında Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Konusunda Bazı Tespitler' (2012) 3(1) MHB 71, 97.

14 RG 4.2.2011/27836.

15 Şanlı, Esen ve Ataman-Figanmeşe (n 1) 745-746.

16 Nuray Ekşi, *Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi* (2. Bası, Beta 2020) 373-374; Ergin Nomer, *Devletler Hususi Hukuku* (22. Bası, Beta 2017) 541-542; Ebru Şensöz Malkoç, *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması* (1. Bası, On İki Levha 2017) 806-807; Mehmet Köle, 'Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanıma ve Tenfizinde Usul' (2016) 21(34) Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 39, 88.

II. Geçici Hukuki Koruma Tedbiri Olarak İhtiyati Haciz

A. Genel Olarak

Yargılama süreçlerinin uzaması nedeniyle alacaklının alacağına kavuşması zaman alabilmektedir. Sürecin uzaması ve/veya karşı tarafın kötü niyetli davranışları sebebiyle mahkeme kararıyla elde edilecek olan hak tehlikeye girebilmektedir. Geçici hukuki korumalar, yargılama sırasında veya öncesinde meydana gelebilecek bir değişim nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşmasını ya da tamamen imkânsız hâle gelmesini önlemek amacıyla, hakkı geçici olarak koruma altına alır. Türk hukukunda talep üzerine mahkemelerin geçici ve koruyucu tedbir kararı alabilmelerine imkân tanınmıştır¹⁷. Geçici ve koruyucu tedbir kavramı, ihtiyati haciz, ihtiyati tedbir ve deliller açısından ortaya çıkan koruma tedbirleri ile çok çeşitli tedbir türlerini kapsamaktadır¹⁸.

İhtiyati hacizdeki amaç da ihtiyati tedbirle benzer şekilde, Anayasanın 2. maddesinde vurgulanan hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, bireylere etkin hukuki himaye sağlamaktır. İhtiyati haciz yargılamasında, etkin hukuki himaye sağlamak, bunu sağlarken mümkün olduğunca çabuk ve seri hareket etme gerekliliği, usul kurallarına göre maddi hukuka dayanan hakkın araştırılmasından önce gelirdir¹⁹.

İhtiyati haciz bir ihtiyati tedbir değildir²⁰, geçici hukuki koruma önlemlerinin özel bir çeşididir; şartları ve etkileri İİK'da ayrıca düzenlenmiştir. İhtiyati haciz, HMK m. 389 ve devam eden hükümlerde düzenlenen ihtiyati tedbirden farklı olarak sadece para alacakları için öngörülmüş bir tedbirdir. İhtiyati haciz ile alacaklının, henüz kesin haciz isteme yetkisinin olmadığı bir dönemde, para alacağının zamanında ödenmesi güvence altına alınır²¹.

B. İhtiyati Haczin Tanımı, Şartları ve İcrası

İhtiyati haciz, borçlunun halihazırda mevcut olan veya yapılması ihtimali bulunan icra takibini başarısız kılmaya yönelik eylemlerine engel olmak için öngörülmüş bir mekanizmadır. Daha açık bir ifadeyle, ihtiyati haczin temel amacı belli bir cebri icranın semeresiz kalmasını engelleyerek alacaklının hak ve menfaatlerini korumaktır²². İhtiyati haciz, hukukumuzda ilk olarak 1927 tarihli mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu (HUMK)²³ 102. maddesinde düzenlenmiş olmasına karşın, 1929 tarihli İİK'nın 257-

17 D Defne Kırılı-Aydemir, *Milletlerarası Usul Hukukunda İhtiyati Tedbirler (Brüksel I Tüzüğü, UNIDROIT İlkeleri ve Türk Yargılama Hukuku Çerçevesinde)* (1. Bası, On İki Levha 2013) 279.

18 Kırılı-Aydemir (n 17) 279-280.

19 Ejder Yılmaz, *İcra ve İflas Kanunu Şerhi* (6. Bası, Yetkin 2016) 1128.

20 Hakan Pekcanitez, Oğuz Atalay, Muhammet Özekes, *İcra ve İflas Hukuku Temel Bilgiler* (19. Bası, On İki Levha 2022) 230. İhtiyati haczin, ihtiyati tedbirin özel bir türü olduğu yönündeki görüş için bkz. Baki Kuru, *İcra İflas Hukuku El Kitabı* (2. Bası, Adalet 2013)1033-1034.

21 Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Sema Taşpınar Ayvaz, Emel Hanağası, *İcra ve İflas Hukuku* (9. Bası, Yetkin 2023) 426.

22 Timuçin Muşul, *İcra ve İflas Hukuku Cilt II* (5. Bası, Adalet 2013) 1076 vd.; Postacıoğlu ve Altay (n 5) 860; Hasan Özkan, *İhtiyati Tedbir Delil Tespiti İhtiyati Haciz ve Kamu Alacağının Tahsilinde İhtiyati Haciz* (1. Bası, Legal 2010) 900.

23 RG 4.7.1927/622, 623, 624.

268. maddeleri arasında yeniden düzenlenerek icra hukukuna dahil edilmiş ve bir takip hukuku müessesesi olarak kabul edilmeye başlanmıştır. İhtiyati haciz, alacaklının bir para alacağıın zamanında ödenmesini güvence altına almak için mahkeme kararı ile borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulmasıdır²⁴. Diğer bir ifadeyle, para alacaklarına ilişkin mevcut veya müstakbel bir takibin sonucunun garanti altına alınması için, mahkeme kararı ile borçlunun malvarlığına el konulmasını sağlayan geçici hukukî korumadır²⁵. İhtiyati haciz, alacaklıya takipten önce veya takip süresince borçlunun belirli bir malı üzerinde tasarrufta bulunmasını geçici olarak sınırlama imkânı getirmektedir²⁶.

Kanun koyucu, ihtiyati haciz kararı alınabilmesi için yalnızca alacağın tehlikede bulunmasını yeterli görmemiştir. ‘İhtiyati Haciz Şartları’ başlıklı İİK m. 257’de ihtiyati haciz sebeplerini tahdidi olarak saymıştır²⁷. Buna göre, İİK m. 257/f.1 uyarınca vadesi gelmiş bir borcun bulunması ve alacağın rehinle temin edilmemiş olması durumunda ihtiyati haciz kararı verilebilecektir²⁸. İİK m. 257/f.2 hükmünde ise vadesi gelmemiş borçtan dolayı hangi hallerde ihtiyati haciz istenebileceğine dair şartlara yer verilmiştir²⁹. Vadesi gelmemiş bir borçtan ötürü ihtiyati haciz kararı alınabilmesi ise ancak hükmün 2. fıkrasında sayılan hallerde mümkün olmaktadır. Bu haller; borçlunun muayyen yerleşim yeri olmaması ya da borçlunun kendi taahhütlerinden kurtulmak maksadıyla mallarını gizlemeye, kaçırmaya çalışması veya kendisinin kaçmaya hazırlanması yahut kaçması ya da bu maksatla alacaklının haklarını ihlâl eden hileli işlemlerde bulunması durumlarından ibarettir.

İİK m. 258’de borçlu aleyhine ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için alacaklının, alacağı hakkında mahkemenin kanaat getirmesini sağlayacak delilleri getirmesi gereği öngörülmüştür. Ancak, kanunda mahkemenin kanaat getirmesine ilişkin unsur hakkında bir belirleme yapılmamıştır. Doktrinde, mahkemenin kanaat getirmesine ilişkin söz konusu hükümdeki eşik tam ispat yerine yaklaşık ispat olarak yorumlanmakta; mahkemenin az çok kanaat getirmesinin yeterli olduğu belirtilmektedir³⁰. İspat ölçüsünün düşük tutulup tam ispat aranmamasının nedeni, aciliyetin söz konusu olmasıdır.

İİK m. 259 uyarınca ihtiyati haciz talep eden alacaklının teminat göstermesi gerekmektedir. Bu teminat, ihtiyati haciz isteyen alacaklının ileride haksız çıkması

24 Baki Kuru, *İcra ve İflas Hukuku Cilt 3* (1. Bası, Evrim Dağıtım 1993) 2495.

25 Muhammet Özkes, *İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz* (1. Bası, Seçkin 1999) 12; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 21) 540-541.

26 Mehmet Kâmil Yıldırım ve Nevhis Deren-Yıldırım, *İcra ve İflas Hukuku* (8. Bası, Beta 2021) 402.

27 ibid 402-403.

28 Hâlihazırda rehinle güvence altına alınmış bir alacak için ihtiyati haciz talep edilmesinin gereksiz olduğu hakkında bkz. Özkes (n 25) 116.

29 Kuru (*El Kitabı*, n 20) 1038-1039; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 21) 541; Pekcantez, Atalay ve Özkes M (n 20) 231.

30 Baki Kuru, Ramazan Arslan ve Ejder Yılmaz, *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı* (27. Bası, Yetkin 2012) 438; Özkes (n 25) 217; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 21) 542; Talih Uyar, *İcra Hukukunda Haciz* (3. Bası, Bilge 2016) 46.

halinde borçlunun bu yüzden uğrayacağı bütün zararları karşılamak için alınır³¹ ve teminatın miktarı bunu karşılayacak oranda belirlenir. Gösterilecek teminatın cinsi, HMK m. 87'ye göre tespit edilir. Hâkim, teminatın şeklini serbestçe tayin eder. Ancak tarafların teminatın şeklini sözleşmeyle kararlaştırmaları halinde, teminat anlaşmaya göre belirlenir (İİK m. 259/f.1).

Borçlu, ihtiyati hacze itiraz edebilir (İİK m. 265). İhtiyati hacze itiraz süresi ise yedi gündür. Bu itiraz, ihtiyati haczin dayandığı sebepler (İİK m. 257), mahkemenin yetkisi (İİK m. 258) ve teminat (İİK m. 259) ile sınırlıdır³². Mahkeme itiraz sebebini yerinde bulmazsa, itirazın reddine karar verir. Mahkemenin itiraz üzerine verdiği kararlara karşı kanun yoluna gidilebilir. Bölge Adliye Mahkemesi bu başvuruyu öncelikle inceleyerek konu hakkındaki kesin kararı verir. Ancak, bu süreçte ihtiyati haciz kararının uygulanması devam eder; diğer bir ifadeyle, istinaf yoluna başvurulmuş olması bu kararının uygulanmasını durdurmaz (İİK m. 265/f.5).

Mahkemeden ihtiyati haciz kararı alan alacaklı, bu kararın yerine getirilmesi (borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulması) için, ihtiyati haciz kararını veren mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesine başvurabilir. Alacaklının ihtiyati haciz kararının yerine getirilmesini istemesi bir süreye tabidir. İİK m. 261 uyarınca alacaklı, ihtiyati haciz kararını aldığı günden itibaren on gün içinde icra mahkemesinden ihtiyati haciz kararının yerine getirilmesini istemek zorundadır. Aksi takdirde ihtiyati haciz kararı kendiliğinden ortadan kalkar.

İhtiyati haciz prensip olarak alacaklıya bir öncelik hakkı vermemektedir. Hacizden farklı olarak ihtiyati hacizde alacaklının, ihtiyaten haczedilen maldan tatmin edilme hakkı bulunmamaktadır. Mallar, sadece takibi teminat altına almaya hizmet etmektedir³³. İhtiyati haciz talebi kabul edildiği takdirde, hâkim icra dairesine yönelik bir ihtiyati haciz kararı verir. Burada dikkat etmek gerekir ki, haciz ve ihtiyati haciz aynı şeyler değildir. Her iki kurum da malvarlığı değerlerine resmen el koymayı amaçlasa da ihtiyati haczin özelliği saf bir teminat fonksiyonuna sahip olması ve geçici olmasıdır. Başka bir deyişle, ihtiyati haciz daha sonra yapılacak takibi teminat altına almak üzere getirilmiştir³⁴. İhtiyati haciz geçici bir hukuki koruma tedbiri olduğundan alacaklı ihtiyati haciz kesinleşmeden önce ihtiyaten haczedilen malların satılmasını ve bedelinden alacağına ödenmesini isteyemez. İhtiyati haczin nasıl kesin hacze dönüşeceği ise İİK m. 264'te çeşitli ihtimaller bakımından ayrıntılı olarak belirlenmiştir³⁵.

31 Muhammat Özkes, 'Geçici Hukuki Koruma' in Hakan Pekcantez, Muhammet Özkes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz (eds), *Medeni Usul Hukuku C.III* (15. Bası, On İki Levha 2017) 2445.

32 Yılmaz (n 19) 1127; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 21) 545.

33 Yıldırım ve Deren-Yıldırım (n 26) 408.

34 ibid 407-408.

35 Yılmaz (n 19) 1123; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 21) 549; Pekcantez, Atalay ve Özkes (n 20) 236-237.

İİK m. 264'te 'İhtiyati Haczi Tamamlayan Merasim' başlığı altında alacaklının ihtiyati haciz kararı alındıktan sonra yapması gereken birtakım işlemler düzenlenmiştir. Alacaklı, bu maddede gösterilenleri yapmazsa ihtiyati haciz kendiliğinden hükümsüz hale gelecektir. Bu maddenin 3. fıkrası uyarınca dava açılmış ve dava sırasında bir ihtiyati haciz talep edilmiş ise alacaklı, mahkemenin esas hakkında verdiği kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde, takip talebinde bulunmaya mecburdur³⁶. İhtiyati haczin amacı esas olarak yapılacak müstakbel bir takibi teminat altına almak olduğundan mahkeme esas hakkında bir karar verdikten sonra artık ilamlı takibe başvurma imkânı doğar ve bu teminata ihtiyaç kalmaz. Asıl davada esas hakkında karar verildikten sonra alacaklı ilamlı takibe başvurabilir ve bu durumda hacizli malın satışı istenebilir (İİK m. 264/f.5). Görüldüğü üzere, alacakla ilgili ilamlarda genel zamanaşımı on yıl olan ilamlı icraya başvurma süresi bir aya indirilmiştir. Bununla amaçlanan, ihtiyati haciz durumunun (geçiciliğinin) bir an önce kesinleştirilmesidir³⁷.

C. Türk Mahkemelerinin Yetkisi

İİK m. 50 uyarınca, ihtiyati haciz talebine konu alacağı ilişkin olarak HMK'daki yer itibariyle yetkili mahkeme, ihtiyati haciz kararı verme konusunda da yetkilidir³⁸. Tenfiz davası sırasında talep edilen ihtiyati haciz kararlarında ise tenfiz davasına bakan mahkeme yetkili olacaktır. Tenfiz davaları bakımından hangi mahkemenin görevli ve yetkili olduğu MÖHUK m. 51'de düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca tenfiz davaları için görevli mahkeme asliye mahkemesidir³⁹; yetkili mahkeme ise kendisine karşı tenfiz istenen kişinin Türkiye'deki yerleşim yeri mahkemesi, yoksa mutad meskeninin bulunduğu yer mahkemesi, eğer bu da yok ise Ankara, İstanbul veya İzmir mahkemelerinden birisidir.

Türk mahkemesi tarafından verilen bir ihtiyati haciz kararının cebri icra yoluyla uygulanması, bir devletin kendi ülkesi sınırları içinde hakimiyet tasarruflarında bulunabilme yetkisinin bir görünümüdür ve bu bakımdan Türk mahkemelerinin münhasır yetkisi söz konusudur⁴⁰. Bu nedenle tenfiz davası öncesi veya sırasında ancak

36 'İİK'nun 264/3. maddesi hükmüne göre ihtiyati haciz alacak davasının mahkemede görüldüğü sırada konulmuş ise esas hakkında verilecek hükmün ihtiyati haciz kararı veren mahkemeye tebliğinden itibaren bir ay içinde alacaklı takip talebinde bulunmaya mecburdur. Alacaklının, hükmün tebliğinden itibaren bir ay içinde takip talebinde bulunmaması halinde, ihtiyati haciz hükümsüz kalır.' (Yargıtay 12 HD, 7031/7193, 30.06.2021 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023).

37 Yılmaz (n 19) 1123; Arslan, Yılmaz, Taşpınar Ayvaz ve Hanağası (n 21) 553.

38 Gemiler hakkında ihtiyati haciz kararı verilmesine ilişkin Türk mahkemelerinin yetkisi TTK m. 1354 ve TTK m. 1355 hükümleriyle düzenlenmiştir. TTK m. 1356 hükmünde alacağın esas hakkında hüküm vermeye bir hakem kurulu veya yabancı mahkeme yetkili olsa dahi, TTK m. 1354 ve TTK m. 1355 hükümlerine göre yetkili olan mahkemelerin ihtiyati haciz verme yetkisinin ortadan kalkmayacağı açıkça düzenlenmiştir.

39 MÖHUK m. 51/f.1 hükmünün tanıma ve tenfiz davalarında görevli mahkemeyi belirlerken yalnızca asliye mahkemelerine ilişkin bir düzenleme içermesi, bu davalar bakımından ticaret mahkemelerinin görevi hakkında bir tartışmaya sebebiyet vermiştir. Uygulamada, tenfiz davasını açan taraf gerek MÖHUK'ta yer alan bu düzenlemedeki belirsizlik gerekse Yargıtay kararlarının görevli mahkeme konusunda farklı yaklaşımlar içermesi sebebiyle zaman kaybı yaşayabilmektedir. Örneğin, davacı tenfiz talebini asliye ticaret mahkemesi nezdinde ileri sürmüştü ve davalı görevli mahkemeye ilişkin itirazda bulunmuş ise bu itirazın Yargıtay aşamasında incelenmesi ve davalının haklı bulunarak görevli mahkemenin Asliye Hukuk Mahkemesi olduğunun tespiti halinde, görevli mahkemenin belirlenmesi süreci uzayabilecektir. Bkz. Tarman (n 11) 804.

40 Yargıtay HGK., 12- 287/325, 6.5.1998 <www.kazanci.com> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

Türk mahkemelerinden alınan ihtiyati haciz kararları Türkiye’de icra edilebilmektedir. Yargıtay’ın kararlarında sıklıkla belirttiği üzere, ‘*Tenfiz kararı kesinleşmeden ifa edilemez ise de bu karara dayanarak ihtiyati haciz istenmesine yasal bir engel bulunmamaktadır*’⁴¹.

Bunun yanı sıra, doktrinde Türk mahkemelerinin, yabancı devlet mahkemelerinde derdest olan davalar lehine de ihtiyati haciz kararı verebileceği konusunda tereddütün bulunmadığı belirtilmiştir⁴². Yargıtay da çeşitli kararlarıyla Türk mahkemelerinin bu durumda ihtiyati haciz kararı verebileceğine hükmetmiştir⁴³. Türkiye’de icrai bir işlemin gerçekleştirilebilmesi için ihtiyati haciz kararının Türk mahkemelerinden alınmış olması da zaruridir; zira Yargıtay’ın da belirttiği üzere cebri icra hukuku alanındaki meseleler münhasır yetki kapsamına girmektedir⁴⁴. Cebri icra hukuku kapsamına giren konuların, devletin hükümlerlik haklarının doğrudan bir sonucu ve hak arama düzeninin bir parçası olduğu ve bu alanlarda Türk mahkemelerinin yetkisinin kamu düzeninden olduğu doktrinde de belirtilmektedir⁴⁵. Buna göre, cebri icra hukukuna giren konularda Türk mahkemelerinin yetkisi icra hukukunun niteliği gereği devam eder⁴⁶.

III. Yabancı Mahkeme Kararlarının Tenfizi Sırasında İhtiyati Haciz Kararı Alınması ve İcrası

A. İhtiyati Haciz Kararı Alınmasının Şartları (İİK m. 257)

Türk mahkemelerinin ihtiyati haciz kararı verebilmesi için, İİK m. 257’de yer alan koşulların varlığı aranmaktadır. İİK m. 257/f.1 uyarınca ihtiyati haciz kararı alınabilmesi için; (i) talepte bulunan tarafın alacağıın vadesinin gelmiş ve ödenebilir olması, (ii) talepte bulunan tarafın alacağıın rehinle temin edilmemiş olması aranır. Eğer alacağıın vadesi gelmemiş ise, İİK m. 257/f.2 uyarınca ihtiyati haciz kararı alınabilmesi için (i) borçlunun muayyen bir ikametgahının bulunmaması, ya da (ii) borçlunun taahhütlerinden kurtulmak amacıyla mallarını gizlemeye, kaçırmaya veya kendisinin kaçmaya hazırlanması, ya da kaçması veyahut bu maksatla alacaklının haklarını ihlal eden hileli işlemlerde bulunması hallerinden biri mevcut olmalıdır.

41 Yargıtay 19. HD., 9775/13391, 30.12.2004; Aynı yönde kararlar için bkz. Yargıtay 6. HD., 3906/4941, 14.4.2014; Yargıtay 19. HD., 4662/7268, 01.06.2011 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

42 Şanlı, Esen ve Ataman-Fıganmeşe (n 1) 602; Cemal Şanlı, *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları* (7. Bası, Beta 2019) 245; Çelikel ve Erdem (n 1) 586; Özel, Erkan, Pürselim ve Karaca (n 1) 666.

43 Bu yönde kararlar için bkz. Yargıtay 19. HD., 4717/6504, 12.06.2008; Yargıtay 19. HD., 4848/6506, 12.06.2008; Yargıtay 19. HD., 4907/6507, 12.06.2008; Yargıtay 19. HD., 4712/6505, 12.06.2008; Yargıtay 19. HD., 5052/6508, 12.06.2008 (Şanlı, Esen ve Ataman-Fıganmeşe (n 1) 602, dn 341. Ayrıca Yargıtay HGK., 12-287/325, 6.5.1998 <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

44 Yargıtay 11 HD, 8103/11770, 5.6.2013 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

45 Şanlı, Esen ve Ataman-Fıganmeşe (n 1) 604-605; Şanlı (n 42) 248; Özel, Erkan, Pürselim, Karaca (n 1) 667.

46 Çelikel ve Erdem (n 1) 587.

İİK gereğince ihtiyati haciz kararı verilirken aranan koşullar bakımından vadesi gelmiş veya gelmemiş alacaklar yönünden bir ayrım gözetilmiştir. Buna bağlı olarak henüz tenfiz edilmemiş yabancı mahkeme kararı ile tespit edilmiş alacakların bu çerçevede incelenmesi önem arz eder. Tenfizi talep edilmiş yabancı mahkeme kararı ile varlığı sabit olan bir alacak, İİK’da ihtiyati hacze karar verilmesi için aranan koşullar bakımından vadesi gelmiş bir alacak gibi ele alınacak olursa, mahkemece borçlunun maksadı araştırılmaksızın ihtiyati hacze karar verilebilir. Buna karşın, eğer söz konusu alacak henüz vadesi gelmemiş alacak olarak yorumlanırsa, ihtiyati haciz kararının verilebilmesi için mahkeme, borçlunun belirli bir yerleşim yerinin bulunmaması veya taahhütlerinden kaçması maksadını arayacaktır. Nitekim, henüz Türkiye’de tenfiz edilmemiş yabancı bir mahkeme kararına konu olan bir alacağa dayanılarak İİK’nın 257/f.1 maddesi uyarınca bir ihtiyati haciz kararı verilip verilemeyeceği meselesi hakkında özel bir kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır ve aşağıda değinileceği üzere Yargıtay’ın bu konuya ilişkin yaklaşımında yeknesaklık bulunmadığından meselenin çözümü doktrinde tartışılmaktadır⁴⁷.

Doktrinde bu tür alacakların ‘vadesi gelmiş bir alacak’ olarak yorumlanamayacağı savunulmaktadır, zira söz konusu alacağın konu olduğu yabancı mahkeme kararı henüz tenfiz edilmemiştir ve kararın tenfiz şartlarını taşıyıp taşımadığı ancak tenfiz davasının sonunda anlaşılacaktır⁴⁸. Öte yandan, tenfiz isteminde bulunan alacaklı, İİK m. 257/f.2’de yer alan koşulların varlığını ispatlayarak her zaman ihtiyati haciz talebinde bulunabilir.

Henüz tenfiz edilmemiş ve bu bakımından tenfiz şartlarını yerine getirdiği sabit olmayan bir yabancı mahkeme kararına konu alacağa istinaden talep edilen bir ihtiyati haciz isteminde, bu alacağı vadesi gelmiş bir alacak olarak yorumlayıp borçlunun malvarlıklarına İİK m. 257/f.1 uyarınca ihtiyaten haciz konulup konulamayacağı

47 Şanlı, Esen ve Ataman-Fıganmeşe (n 1) 469; Sedat Bozanoğlu ve Mehmet Emre Günay, ‘Tenfiz Edilmemiş Yahut Kesinleşmemiş Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Türk İcra İflas Hukuku Işığında ‘İnfaz’ Kabiliyeti Genel Haciz Yolu ile İlamsız Takibe Konu Edilip Edilemeyeceği – Uygulamada Yaşanan Sorunlar’ (2017) 91 (1) İBD 226-240. Tenfiz kararı kesinleşmeden yabancı mahkeme ilamına dayalı ihtiyati haciz talebinin İİK m. 257/f.1 kapsamındaki koşullar bakımından dikkate alınması halinde takip dayanağı ilamın kesinleşmeden icraya konulamayacağı kuralı çerçevesinde “alacaklıyı daha sonra icra mahkemesince iptal edilecek bir takip yaptırmak” olarak yorumlayan ve bu bakımdan tartışmaya açık bulan yaklaşım için bkz. Cüneyt Uyar ‘Kesinleşmemiş Tenfiz İlamına Dayanılarak İhtiyati Haciz Talep Edilebilir mi?’ (2012) 86(3) İstanbul Barosu Dergisi 295.

48 Şanlı, Esen ve Ataman-Fıganmeşe (n 1) 469-470; kesinleşmemiş yahut tenfiz edilmemiş yabancı mahkeme yahut hakem kararlarına ihtiyati haciz yolunun da kapatılması gerektiği yönünde Bozanoğlu ve Günay (n 47), 249; yabancı hakem kararları bakımından aynı yönde bkz. Tüysüz (n 1) 714. Aşağıda da değinileceği üzere bu meseleye ilişkin Yargıtay kararlarındaki yaklaşım yeknesak değildir. Doktrindeki görüşlerin aksine, tenfiz davasına konu yabancı mahkeme veya hakem kararında hükme bağlanan alacağın İİK m. 257/f.1 bağlamında “vadesi gelmiş alacak” olarak görüldüğünün anlaşıldığı bir Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 11. HD., E. 2004/4309, K. 2005/4022, T. 21.04.2005, www.lexpera.com.tr, Erişim Tarihi: 16.02.2024. Söz konusu karar yabancı hakem kararının tenfizi sırasında talep edilen ihtiyati haciz kararına ilişkin olmakla beraber yabancı mahkeme kararlarının tenfizi aşamasındaki ihtiyati haciz talepleri bakımından da önem arz eder: “yabancı mahkeme veya hakem heyeti tarafından verilen bir kararın tenfiz edilene alacak hakkında tedbir niteliğinde bulunan ihtiyati hacze karar verilmesi için yabancı kararın tenfizi koşulunun aranmasına gerek bulunmamaktadır. Çünkü ihtiyati haciz kararı ile sadece borçlunun mal ve haklarına geçici olarak el konulmaktadır. Öte yandan, 4886 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu’nun 6 ncı maddesinde de belirtildiği üzere tahkim yargılamasından önce veya tahkim yargılaması sırasında ihtiyati hacze karar verilmesi mümkün bulunduğuna göre, kararın verilmesinden sonra da ihtiyati hacze karar verilebilir. Bu itibarla mahkemece, İİK 257 maddesinde yazılı şartlar göz önüne alınarak, davacının ihtiyati haciz isteminin değerlendirilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile istemin reddine karar verilmesi doğru görülmediğinden, kararın davacı yararına bozulması gerekmektedir.”

meselesi Yargıtay'ın çeşitli daireleri tarafından farklı şekilde değerlendirilmiştir. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi'ne göre, yabancı mahkeme kararı henüz tenfiz edilmemişse bu karara konu alacak, vadesi gelmemiş alacak olarak yorumlanmalıdır ve İİK m. 257/f.1 çerçevesinde bu alacaklar hakkında ihtiyati haciz kararı verilemez⁴⁹. Buna mukabil, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, tenfiz kararının amacı kapsamında bir gerekçelendirme yaparak, yabancı ülkelerdeki hukuk davalarına ilişkin olarak verilen ve o devlet kanunlarına göre kesinleşen ilamların Türkiye'de icrasını sağlamaya yönelik tenfiz davalarına konu yabancı mahkeme kararında tespit olunan alacak hakkında henüz Türkiye'de tenfiz edilmemiş olsa bile sadece borçlunun mal ve haklarına geçici olarak el konulmasını sağlayacak ihtiyati haciz kararı verilebileceğini belirtmiştir⁵⁰. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi de yabancı mahkeme kararına konu alacağı ilişkin ihtiyati haciz talebi bakımından her ne kadar yabancı mahkeme kararının tenfizi davası henüz kesinleşmemiş ise de söz konusu alacağın ilama dayalı olduğu gözetilerek muaccel olmadığını kabul edilemeyeceğine hükmetmiştir⁵¹. Bundan daha eski tarihli bir kararında da Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, yabancı hakem kararının icra edilebilmesi için tenfizinin gerekli olduğunu vurgulayarak söz konusu hakem kararına konu alacağı dayanılarak bir ihtiyati haciz kararı verilmesinde yasal bir engel bulunmadığı sonucuna varmıştır⁵². Kanaatimizce de yabancı karara konu alacaklar hakkında henüz bu karar tenfiz edilmemiş olsa bile ihtiyati haciz kararlarının geçici nitelikte olduğu düşünülerek İİK m. 257/f.1 uyarınca bu alacaklar hakkında ihtiyati haciz kararı verilmesi menfaatler dengesi yönünden daha isabetli bir yaklaşımdır. Bu görüşe paralel olarak İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi de tenfizine karar verilen yabancı bir hakem kararına konu alacağın İİK m. 257/f.1 çerçevesinde 'vadesi gelmiş alacak' olarak yorumlanması gerektiğine ve tenfiz ilamına karşı kanun yoluna başvurulmasının icra takibini durdurmasına karşın bu durumun ihtiyati haciz kararı verilmesine engel olmadığına hükmetmiştir⁵³. Öte yandan, doktrinde *Özkan/Tütüncübaşı*, Yargıtay'ın son zamanlarda verdiği kararlara atıf yaparak tenfize konu kararın kesinleşmemesi nedeniyle ihtiyati haciz taleplerinin reddedilmesinin doğru olmadığını belirtmiştir⁵⁴.

Davalı ve üçüncü kişilerin ihtiyati haciz sebebiyle ileride yaşayabilecekleri problemler düşünülerek İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında ihtiyati haciz karar verilebilmesi için İİK m. 257/f.2 uyarınca sayılan şartların somut olayda aranması gerekmediğine ve İİK m. 257/f.1 uyarınca teminat karşılığında ihtiyati haciz kararı verilebileceğine karar vermiştir⁵⁵. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir başka

49 Yargıtay 15 HD., E. 7100 K. 365, T. 26.1.2015 <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

50 Yargıtay 11. HD., 4309/4022, 21.04.2005 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

51 Yargıtay 19. HD., 7952/9703, 21.10.2009; Aynı yönde Yargıtay 6. HD., 3906/4941, 14.04.2014 <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

52 Yargıtay 19. HD., 9775/13391, 30.12.2004 <www.kazanci.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

53 İstanbul 14. BAM., 2410/158, 12.02.2020 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

54 Özkan ve Tütüncübaşı (n 12) 300-301. İlgili Kararlar için bkz. Yargıtay 19. HD., 4439/68, 17.01.2018; Yargıtay 11. HD., 7198/1421, 15.02.2016 (Özkan ve Tütüncübaşı (n 12) 301, dn. 311).

55 İstanbul 13. BAM., 353/328, 05.03.2020 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

kararında da ihtiyati haczin tenfiz kararı kesinleşmeden de istenebileceği, ancak ihtiyati haciz kararı alınırken henüz kesinleşmiş bir ilam bulunmadığı gerekçesiyle İİK m. 259 düzenlemesinde öngörülen teminatın yatırılması gerektiği kabul edilmiştir⁵⁶.

Mesele, yakın bir tarihte, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi'nin 14.03.2023 tarihli ve E. 2022/247, K. 2023/429 sayılı kararıyla onanan Bakırköy 1. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 18.11.2021 tarihli ve E. 2021/778, K. 2021/1110 sayılı kararında ele alınmış; kararda: “İhtiyati haciz kararı verilebilmesi için İİK'nun 257. maddesindeki şartların oluşması gerekir. İİK'nun 257/1. maddesine göre, rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı ihtiyati haciz talebinde bulunabilir. İİK'nun 258/1. maddesi hükmüne göre ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için mahkemenin ‘alacağın varlığı hakkında kanaat edinmiş olması’ yeterlidir. Mahkemenin ‘alacağın varlığına kanaat edinmiş olmasından’ anlaşılması gereken alacağın usul hukuku kurallarına göre kesin veya tam olarak ispat edilmesi değildir. Diğer hukuki himaye tedbirlerinde olduğu gibi ihtiyati hacizde de amaç davaya ilişkin yargılamadan farklı olarak, maddi hukuka dayanan hak bakımından nihai bir karar verip, uyumsuzluğu esastan sona erdirmek değildir. Yani ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için ispat gerekmez, yaklaşık ispat için delil sunulması yeterli olup, alacaklının ilişkisinin varlığını ve muaccel olduğunu tam ve kesin olarak ispat etmesi aranmamaktadır. Bu açıklamalar ışığında, ilgili yabancı mahkeme kararının içeriğinden alacağın varlığı ve miktarı tespit edilebildiği; karar içeriğinin alacağın varlığı konusunda yaklaşık ispat koşulunu sağladığı takdirde, ihtiyati haciz kararı verilmesi gerek hukuka gerek menfaatler dengesine uygun olacaktır.” şeklinde tespitlerde bulunulmuştur.

Buna karşılık, Yargıtay 15. Hukuk Dairesi aksi yönde bir hüküm kurmuş ve alacağa konu yabancı mahkeme veya hakem kararı henüz tenfiz edilmemiş ise İİK m.257/f.1'e göre ihtiyati haciz kararı verilemeyeceğine hükmetmiştir⁵⁷. Aynı şekilde İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi de yabancı hakem kararının tanınması ve tenfizi davası sırasında ileri sürülen ihtiyati haciz istemini reddetmiştir⁵⁸. Doktrinde de bu yönde *Bozanoğlu/Günay*, kesinleşmemiş veya tenfiz edilmemiş yabancı mahkeme kararına konu alacaklar hakkında ihtiyati haciz yolunun kapatılmasını savunmaktadır⁵⁹. Bunun gerekçesi olarak ise ihtiyati haczin, ‘devletin cebir yetkisinin sonuna kadar kullanılabilirdiği en sert sonuçları doğuran borçluyu geri dönülmez bir yola sokan en esaslı cebri icra işlemi’ olması öne sürülmüştür⁶⁰.

56 İstanbul 14. BAM., 2410/158, 12.02.2020 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023; Aynı yönde İstanbul 14. BAM., 130/1042, 11.10.2018; İstanbul 14. BAM., 264/253, 11.05.2017 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

57 Yargıtay 15. HD., 7100/365, 26.01.2015 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

58 İstanbul 13. BAM., 1234/1134, 21.11.2018 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

59 Bozanoğlu ve Günay (n 47) 239.

60 Bozanoğlu ve Günay (n 47) 239.

Doktrinde *Uyar* ise tenfiz kararı kesinleşmeden ihtiyati haciz kararı verilebileceğine ilişkin Yargıtay kararlarını ‘düşündürücü’ olarak nitelendirmiştir; çünkü bir an için bu durumda ihtiyati haciz kararı verilebileceği kabul edilse de İİK m. 264 uyarınca ‘ihtiyati haczi tamamlayan merasim’ sırasında alacaklının sorunlarla karşılaşacağını belirtmiştir⁶¹. *Uyar*, yabancı mahkeme kararının tenfizine ilişkin ilam kesinleşmeden bu karara konu alacağa istinaden ihtiyati haciz kararı verilebileceğinin kabulü halinde, kesinleşmeden takip konusu yapılamayan diğer ilamlar için de ihtiyati haciz talep edilmesi ve takibe geçilmesinin gündeme geleceğini ve bunun uygulamada problemler yaratacağını savunmuştur⁶².

Anılan tartışmaların doktrin ve mahkeme uygulamasında kesin bir çözüme kavuşmuş olmamasının da bir sonucu olarak uygulamada bir alternatif olması açısından, avukatların tenfiz davası kesinleşmeden yaptıkları ihtiyati haciz başvuruları sırasında taleplerini terditli biçimde ileri sürmek durumunda kaldıkları, bu bakımdan taleplerinin öncelikle İİK m. 257/f.1 uyarınca zaten kabulü gerektiğini, bir an için aksi varsayılacak olsa dahi İİK m. 257/f.2 koşullarının da mevcut olduğunu somutlaştırmaya çalıştıkları görülmektedir.

B. Talep Edilen Teminat

Yabancı bir mahkeme kararının tenfizi istemi ile açılan bir davada ihtiyati haciz talebinin ileri sürülmesi halinde mahkemeler ihtiyati haciz kararı vermeden evvel, çoğunlukla, yabancı mahkeme kararının usulüne uygun biçimde apostil tasdiki yapılmış orijinal kopyasını talep etmektedirler⁶³. Yukarıda değinildiği üzere, yabancı davacı tarafından MÖHUK m. 48 uyarınca öngörülen teminat yatırılmış olsa bile ihtiyati haciz kararı verilmesi için davacıdan ayrıca bir teminat talep edilmesi söz konusu olabilir. Söz konusu teminat, MÖHUK m. 48’den farklı olup tedbir teminatı olarak nitelendirilmekte ve uygulamada miktarı belirlenirken çoğunlukla alacağın %10 ila 15’i oranında bir miktar hesaplanmaktadır. Diğer bir olasılıkta ise, mahkeme kesinleşmiş bir yabancı mahkeme kararının bulunduğunu dikkate alarak teminat talep etmeyebilir. Bu mesele, mahkemenin takdirinde olan bir konudur. Ancak doktrinde, MÖHUK m. 48 ile yargılama masrafları ve karşı tarafın oluşabilecek zarar ve ziyanlarının karşılanması amacının sağlandığını savunularak aynı amacı hedefleyen ve kanunen teminat gösterme yükümlülüğü söz konusu olan diğer talepler için yabancılardan yeniden teminat istenmesinin MÖHUK m. 48 kapsamında yatırılması öngörülen teminatın amacıyla örtüşmediği belirtilmektedir⁶⁴. Kanaatimizce de yabancı

61 *Uyar (Kesinleşmemiş Tenfiz İlamı*, n 47) 302.

62 *Uyar (Kesinleşmemiş Tenfiz İlamı*, n 47) 302.

63 Yabancı bir ilam resmi belge olmasından dolayı Türkiye’ye getirilmeden önce Türk Konsolosluğu tarafından onaylanması ya da ‘Yabancı Resmî Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Hakkındaki Sözleşme’ uyarınca apostil şerhi alınması gerekmektedir (HMK m. 224).

64 Çelikel ve Erdem (n 1) 622; Zeynep Çalışkan ‘Milletlerarası Usul Hukukunda Teminat’ (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 2012) 67.

kişi MÖHUK m. 48 kapsamında teminat yatırmış ise, diğer hükümlere göre teminat yatırılması koşulunun karşılandığını kabul etmek daha isabetli olacaktır.

Öte yandan eklemek gerekir ki, ihtiyati haciz talebinde bulunan yabancılar bakımından bu kişilerin sıklıkla MÖHUK m. 48/f.2’de öngörülen karşılıklılık şartı kapsamındaki muafiyetlerden faydalanan kişiler olması söz konusudur. Zira Türkiye, bu alanda pek çok ülkeyle teminattan muafiyeti öngören iki taraflı antlaşmalar akdetmiştir. Söz konusu ikili⁶⁵ ve çok taraflı antlaşmalar, davacının yabancı olmasına bağlı olarak karşı tarafın muhtemel zarar ziyanına karşılık teşkil etmek üzere yatırması gereken teminatı önemli ölçüde ortadan kaldırmıştır. Türkiye ayrıca teminattan muafiyeti öngören pek çok ülkenin taraf olduğu Hukuk Usulüne Dair La Haye Sözleşmesi’ne⁶⁶ de taraftır. Ayrıca, Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İkamet Sözleşmesi⁶⁷ m. 9 uyarınca da âkit devlet vatandaşları bakımından yabancı olmaları veya ülkede ikametgâh sahibi olmamaları sebebiyle diğer âkit devletlerde herhangi bir teminat veya depozito istenemeyeceği hükme bağlanmıştır. Birçok ülke ile karşılıklılık sağlanması nedeniyle MÖHUK m. 48’e dayanarak teminat talep edilmediğinden tenfiz davası sırasında ihtiyati haciz talep edildiğinde ikinci kez bir teminat yatırılması sorunuyla çoğunlukla karşılaşılmayacaktır.

C. İhtiyati Haciz Kararının İcrası

Yukarıda açıklanmış olduğu üzere, alacaklı, ihtiyati haciz kararının verilmesi üzerine İİK m. 261 uyarınca kararın verildiği tarihten itibaren on gün içerisinde kararı veren mahkemenin yargı çevresindeki icra mahkemesinden kararın infazını istemek zorundadır, aksi takdirde ihtiyati haciz kararı kendiliğinden ortadan kalkacaktır⁶⁸. Başka bir deyişle, hâkimin icra dairesine yönelik verdiği ihtiyati haciz emrinin icra dairesine bildirilmesi zorunludur, ancak bu takdirde icra dairesi bu kararı uygulayacaktır. Keza yine yukarıda ifade edildiği üzere ihtiyati haciz, geçici bir koruma sağlamaktadır⁶⁹. İhtiyaten haczedilen mallara yalnızca hukuken el konulacak, ancak bu malların satışı istenemeyecektir. Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında da sabit olduğu üzere MÖHUK m. 57/f.2 hükmü, tenfiz davası sırasında alınan ihtiyati haciz kararlarının İİK

65 Örneğin, Türkiye ile ABD arasında imzalanan 28.10.1931 tarihli İkamet Sözleşmesi’nin 1. maddesinde ‘en çok gözetilen ulus’ kaydı yer almaktadır. Türkiye ile ABD’nin birbirine tanıdığı ‘en çok gözetilen ulus muamelesi’nin bir sonucu olarak Türkiye, bir (X) devlete teminattan muafiyet hakkı tanıdığında, ABD ‘en çok gözetilen ulus muamelesi’ne dayanarak Türkiye’den kendi vatandaşlarına (şirketlerine) de aynı muameleyi göstermesini talep edebilecektir.

66 RG 23.3.1972/14137. Türkiye, Hukuk Usulüne Dair La Haye Sözleşmesi’ne taraf olmasının sonucu olarak, taraf devletlere akdi karşılıklılığa dayanarak yabancılık teminatından muafiyet tanımaktadır. Yargıtay 12. HD, 2014/12188, 2015/15555, 29.05.2014 tarihli kararında, La Haye Sözleşmesi’nin 17. maddesinde tanıdığı karşılıklılık esasına dayanan muafiyet ilkesini örnek göstermiştir (www.kazanci.com.tr). Ancak Yargıtay 1954 tarihli La Haye Sözleşmesi’nin söz konusu 17. maddesinde öngörülen yargı muafiyetini yalnızca gerçek kişiler bakımından uygulamakta; tüzel kişilerin bu madde kapsamında olmadığından bahisle başkaca bir muafiyet sebebi bulunmadıkça tüzel kişilerin teminat yükümlülüklerinin devam edeceği yönünde hüküm kurmaktadır. Bu kararlar için bkz. Yargıtay 12. HD., E. 2015/26555, K. 2016/3489, T. 11.02.2016; Yargıtay 12. HD., E. 2013/17436, K. 2013/24686, T. 02.07.2013 (www.kanunum.com).

67 RG 20.04.1989/20145.

68 Bkz II/B.

69 Bkz II/B.

m. 261 uyarınca infazına engel teşkil etmemektedir. Nitekim, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 2020 tarihli kararında ‘*ihtiyati haczin icrası sırasında MÖHUK m. 57/2’nin uygulama yerinin bulunmadığı*’ kanaatine varmıştır⁷⁰. Ancak burada üstünde durulması gereken ve esas tartışma yaratan nokta ihtiyati haczin ortadan kalkmasını engellemek için İİK m. 264’te ‘haczi tamamlayan merasim’ başlığı altında düzenlenen, ihtiyati haciz kararı verilmiş olan davanın sonucunda mahkemenin verdiği esas hakkındaki kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde ilamlı takipte bulunma zorunluluğudur. Bu madde, asıl davada esas hakkında bir hüküm verilmesinden söz etmektedir. Buna göre, örneğin ilk derece mahkemesinde görülen bir tenfiz davası sırasında ihtiyati haciz kararı verilmiş ise mahkemenin yabancı mahkeme kararının tenfiz edilmesi yönünde hüküm tesis etmesi üzerine, bu hükmün tebliğinden itibaren bir aylık süre içinde alacaklı, takip talebinde bulunmaya mecburdur. Nitekim, Yargıtay da bu görüşe paralel bir karar vermiştir⁷¹. Kısaca, tenfiz davası sırasında ihtiyati haciz talebi kabul edilen alacaklı, tenfiz kararının kendisine tebliğinden itibaren bir ay içinde verilen karara istinaden takip başlatmazsa ihtiyati haciz kararı ortadan kalkacaktır. Bunun nedeni, alacaklının artık ihtiyati haciz kararının devam etmesi bakımından korunacak bir menfaati kalmamış olması, hak kaybı ihtimalinin sona ermiş olmasıdır. Esas hakkında karar verilmesi ile alacaklı artık ilamlı takibe başvurma olanağına kavuşmaktadır.

MÖHUK m. 57/f.2’de ise tenfiz davasında verilen ilamların kesinleşmeden icra edilmesinin mümkün olmayacağı ifade edilmiştir. Bu durumda ilk derece mahkeme kararlarına karşı kanun yoluna başvurulduğunda tenfiz davasında verilen ilam icra edilemeyecektir. Hukukumuzda ise HMK m. 350 ve HMK m. 367 uyarınca kural olarak istinaf veya temyiz kanun yollarına başvuru kararın icrasını durdurmaz. Ancak kanun yoluna başvuran, icranın durdurulmasını üst mahkemeden talep edebilir ve üst mahkeme, teminat yatırılması şartına bağlı olarak, icranın durdurulmasına karar verebilir (İİK m. 36). Bu yönde bir talep olmaması durumunda, lehine ihtiyati haciz kararı verilmiş alacaklı, esas hakkında hüküm verildiğinde ilamlı takip yoluyla borçluyu takip edebilecektir. Oysa tenfiz davalarında MÖHUK m. 57/f.2 uyarınca kesinleşmemiş kararların icrası mümkün olmadığından, İİK m. 264/f.3’te ifade edildiği şekilde, hükmün alacaklıya tebliğinden itibaren bir ay içinde takip talebinde bulunma zorunluluğunun yerine getirilmesi, kanun yoluna başvuru durumunda söz konusu olamayacaktır. Bu nedenle hem ilk derece mahkemesinin verdiği esas hakkındaki karar icra edilemeyecek hem de ihtiyati haciz kararı ortadan kalkacaktır. Diğer bir ifade ile tenfiz davalarında henüz kesinleşmemiş olan kararın alacaklıya tebliği ve buna bağlı olarak bir ay içerisinde takip talebinde bulunma imkânı söz konusu olmayacağından

70 İstanbul 21. BAM., 942/2604, 19.11.2020. Aynı yönde kararlar için bkz. İstanbul 12. BAM., 1247/1225, 1.9.2021; İstanbul 14. BAM., 2410/158, 12.2.2020, İstanbul 13. BAM., 353/328, 5.3.2020 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023.

71 ‘Somut olayda, ihtiyati haciz kararı (...) alacak davası sırasında verilmiş olup, bu durumda İİK’nun 264/3. maddesi uyarınca alacaklının alacak davasında ki hükmün kendisine tebliğinden itibaren bir ay içerisinde takip talebinde bulunmaya mecbur olması ve henüz mahkemece bir hüküm verilmiş bulunması karşısında icra müdürlüğünün (...) kararı yerinde olmayıp...’ (Yargıtay 12. HD., 25052/35940, 14.11.2013 <www.lexpera.com.tr> Erişim Tarihi 8 Mayıs 2023).

tenfiz davası sırasında alınan ihtiyati haciz kararı, esas hakkındaki hükmün alacaklıya tebliği tarihinden bir ay sonra ortadan kalkacaktır⁷². Burada belirtmek gerekir ki Yargıtay'a göre icra müdürü, takibe konu ilamın kesinleşip kesinleşmediğini kendiliğinden gözetemez ve uygulamada buna uygun hareket ederek borçluya icra emri gönderen icra müdürünün işlemleri borçlunun şikayet yoluyla takibin iptali talebine konu olabilir⁷³. Zira İcra iflas dairelerinin işlemlerine karşı İİK m.16 uyarınca şikâyet yoluna başvurulabilmektedir. Fakat bu içtihat, pek uygulama alanı bulmadığından icra müdürü böyle bir durumda büyük ihtimalle icra emri göndermekten kaçınacaktır.

Öte yandan, yargılama sırasında ihtiyati haciz kararı alınmış ise, karşı tarafın henüz istinaf başvurusu yapmadığı sırada esas takibe başvurarak 2 haftalık istinaf süresi sona ermeden hem ihtiyati haczi tamamlayıcı merasimin yerine getirilmesi hem de esas takibin başlatılması (ve ardından durması) mümkündür.

D. Değerlendirmeler

Yukarıda belirtilen hususlar birlikte değerlendirildiğinde, tenfiz davalarında ihtiyati haciz kurumunun işlevsiz hale düşme tehlikesi ile karşı karşıya olduğu görülmektedir. Tenfiz davası sırasında ihtiyati haciz kararı alan alacaklı, İİK m. 261/f.1 uyarınca bu kararın alınmasından itibaren on gün içinde kararın icrasını talep etse bile hüküm kesinleşmeden esas hakkındaki kararın icrası mümkün olmayacaktır. Esas hakkında hüküm verildikten sonra kanun yoluna başvurulması halinde ilamlı takip istenemeyeceği için İİK m. 264/f.3 uyarınca belirlenen bir aylık süre sona erdiğinde ihtiyati haciz kararı kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Bu noktada belirtmek gerekir ki tarafların tenfiz davası sırasında kendi aralarında anlaşması nedeniyle bu meseleyle ilgili pek fazla sorunla karşılaşılmamaktadır. Ancak bu durum ortada çözülmesi gereken bir sorun olmadığı anlamına gelmemektedir. Şöyle ki, İİK'nın ihtiyati hacze ilişkin hükümleri düzenlenirken yabancı kararların oluşturabileceği etkinin göz önünde bulundurulmadığı aşikardır. Ancak buna rağmen MÖHUK'un da bu konulara ilişkin özel hükümler içermemesi nedeni ile İİK'nın ilgili hükümleri milletlerarası uyumsuzluklarda da uygulama alanı bulmaktadır. Kanaatimizce, alacaklıların haklarının etkin olarak korunabilmesi için bu iki kanun arasındaki uyumsuzluğun MÖHUK'a getirilecek bir değişiklik ile veya İİK'nın milletlerarası özel hukukla daha uyumlu hale gelmesini sağlayacak bir düzenleme ile giderilmesi gerekir. Bu bağlamda, MÖHUK m. 57/f.2 hükmünün yeniden ele alınması suretiyle yabancı mahkeme ilamının tenfizine ilişkin kararların kesinleşmesine gerek olmaksızın ihtiyati haczin talep edilebileceğine dair bir düzenlemenin öngörülmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu bağlamda MÖHUK m. 57/f.2 hükmünün reformuna ilişkin önerimiz şu şekildedir:

72 Aynı yönde görüş için bkz. Uyar (*Kesinleşmemiş Tenfiz İlamı*, n 47) 295 ff.

73 Uyar (*Kesinleşmemiş Tenfiz İlamı*, n 47) 301.

(2) Tenfiz isteminin kabul veya reddi hususunda verilen kararların istinafi ve temyizi yerine getirmeyi durdurur. Ancak, kesinleşmemiş tenfiz istemine konu olacak hakkında ihtiyati haciz talep edilebilir. İhtiyati haciz taleplerinin icrası bakımından öngörülen süreler tenfiz kararının kesinleşmesine dek işlemez.

Öte yandan, tenfiz isteminin kabulüne dair kararın istinaf incelemesinde kaldırılması veya temyiz incelemesi sonunda bozulması ihtimalinde de ortaya ihtiyati hacizle ilgili bazı sorunlar çıkabilecektir. Zira, tenfiz kararı kesinleşmeden ihtiyati haczi ve tamamlayıcı merasimi mümkün kılan yaklaşımda dahi tenfiz kararının istinaf veya temyiz incelemesinde ortadan kaldırılması halinde İİK m. 257'deki şartların yeniden değerlendirilmesi gereği gündeme gelebilir. Bu bağlamda, söz konusu ihtimalde İİK m. 257/f.1 anlamında vadesi gelmiş bir alacak söz konusu olmayacaktır ve bu durum ihtiyati haciz kararı yönünden sorun teşkil edecektir.

Anılan sorunların çözümünde mehz İsviçre İcra İflas Kanunu'ndaki⁷⁴ (“Mehaz Kanun”) yaklaşıma değinilmesi önem arz eder. Mehaz Kanun ihtiyati haciz sebeplerini “İhtiyati Haciz” başlıklı 271. maddesinde saymaktadır.⁷⁵ İhtiyati haczi tamamlayan merasime ilişkin olarak ise Mehaz Kanun'un 279. maddesi (SchKG. Art. 279) bir düzenleme içermektedir⁷⁶. Öncelikle, Mehaz Kanun'da da ihtiyati haczin kaldırılması davası ile tamamlayıcı merasime ilişkin esas davayı açmadaki süreler bakımından on günlük süreler öngörülmektedir. Çalışmamız bakımından önem arz eden ve İİK'dan farklı bir düzenleme içeren husus Mehaz Kanun'un 279. maddesinin son fıkrasının ikinci bendinde yer almaktadır. Anılan hüküm uyarınca ihtiyati haciz kararlarını tamamlayıcı merasimde öngörülen süreler hakkında tenfiz istemi ile ileri sürülen yabancı mahkeme kararlarına konu olacaklar bakımından bir istisna öngörülmektedir. Buna göre, Lugano Konvansiyonu⁷⁷ kapsamında ileri sürülen tenfiz taleplerine ve yabancı mahkeme kararına icra kuvveti kazandırmak üzere yapılacak diğer işlemlere konu olacaklar hakkında talep edilen ihtiyati haciz kararlarını tamamlayıcı merasimde öngörülen süreler, tenfiz prosedürü süresince işlemez (SchKG. Art. 279/f.5). Böylece, anılan hüküm ile İsviçre Hukuku'nda Türk Hukuku'nda karşılaşılmaması muhtemel olan sorunların önüne geçilmiştir. Benzer bir düzenlemenin Türk hukukunda yapılacak bir reform ile İcra İflas Kanunumuzda da öngörülmesi gerektiği kanaatindeyiz.

74 *Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs* (SchKG). Kanunun Almanca metni ile Fransızca, İtalyanca ve Romanşça resmi tercümelere için bkz. <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/11/529_488_529/de/#fbck-d8e12858> Erişim Tarihi: 17.02.2024.

75 Yıldırım ve Deren-Yıldırım (n 26) 403.

76 E. Önen, ‘İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası’ (İİK. m. 265) (1980) 37 (1-4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 270.

77 İsviçre'nin taraf olduğu Hukuki ve Ticari Konularda Mahkemelerin Milletlerarası Yetkisi ile Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkında Konvansiyon (Lugano Konvansiyonu) (OJ. L 339/3, 21.12.2007) Bkz. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A22007A1221%2803%29>.

IV. Sonuç

Türk hâkimlerinin karşı karşıya olduğu dosya yoğunluğu ve kanun yollarına ilişkin düzenlemeler gözetildiğinde, tenfiz davalarının uzun sürdüğü bilinmektedir. Bu süre zarfında, tenfizi talep eden tarafın alacağına teminat altına alınabilmesi amacıyla borçlunun malları üzerinde bazı geçici tedbirlerin alınması söz konusu olabilmektedir. Davalının, mahkeme yargılaması sonucunu pratikte anlamsız kılacak şekilde, mal ve alacaklarını kaçırmaya riskini ortadan kaldırmak için davalıya ait malvarlığı unsurları üzerinde alınacak bir ihtiyati haciz kararı büyük bir önem teşkil eder.

Kanaatimizce, bir yabancı mahkeme kararının Türkiye’de tenfizi davası sırasında tenfize konu olacak hakkında İİK m. 257/f.1 çerçevesinde bir ihtiyati haciz kararı alınması mümkündür. Tenfizi talep edilmiş yabancı mahkeme kararı ile varlığı sabit olan bir alacak, İİK’da ihtiyati hacze karar verilmesi için aranan koşullar bakımından vadesi gelmiş bir alacak gibi ele alınmalıdır. Zira, yukarıda da açıklandığı üzere İİK m. 258/f.1 uyarınca ihtiyati haciz kararı verilebilmesi için mahkemenin “alacağın varlığı hakkında kanaat edinmiş olması” yeterlidir ve yaklaşık ispat kıstası uygulanır. Bu bakımdan, ilgili yabancı mahkeme kararının içeriğinden alacağın varlığı ve miktarı tespit edilebildiği; karar içeriğinin alacağın varlığı konusunda yaklaşık ispat koşulunu sağladığı takdirde, İİK m. 257/f.1 çerçevesinde bir ihtiyati haciz kararı verilmesinin gerek hukuka gerek menfaatler dengesine uygun olacağı görüşüne katılmaktayız.

İhtiyati hacze itiraz halinde İstinaf Mahkemesi’nin vereceği karar kesin olduğu için Yargıtay kararlarında ihtiyati haczin icrasına ilişkin bir değerlendirme mevcut değildir. Öte yandan, Bölge Adliye Mahkemeleri’nin verdiği kararlar uyarınca tenfiz davalarında ihtiyati haciz kararı alınması ve ihtiyati haczin icrası mümkündür. Durum bu olmakla birlikte yukarıda değinildiği üzere ihtiyati haciz kurumu, MÖHUK m. 57/f.2 ve İİK m. 264/f.3 karşısında işlevsiz kalmaktadır. Zira, ihtiyati haciz tenfiz davasının sonuçlanmasına kadar devam etse de tenfiz davası sırasında verilecek hükmün mahkemece alacaklıya tebliğinden itibaren bir ay içinde alacaklı ilamlı takip talebinde bulunmaya mecburdur (İİK m. 264/f.3). Aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır. Anılan hükümler çerçevesinde, tenfizi talep edilmiş yabancı mahkeme kararı ile varlığı sabit olan bir alacak, İİK’da ihtiyati hacze karar verilmesi için aranan koşullar bakımından vadesi gelmiş bir alacak gibi ele alınsa dahi ihtiyati haczi tamamlayan merasimin uygulanması sorunlu hale gelmektedir. MÖHUK m. 57/f.2 ve İİK m. 264/f.3 düzenlemeleri birlikte değerlendirildiğinde tenfiz davası sırasında verilen ihtiyati haciz kararı, esas hakkındaki henüz kesinleşmemiş kararın alacaklıya tebliğinden itibaren bir ay sonra ortadan kalktığından hakkın korumasız kalma riski ortaya çıkmaktadır. Yabancılık unsuru içeren davalar ve bu bağlamda tenfiz davaları nazara alınmadan, iç hukuka yönelik bir düzenleme barındıran İİK’nın ihtiyati hacze ilişkin hükümleri, tenfiz davası kesinleşene dek davacının aleyhine olacak şekilde taraflar arasındaki

menfaatler dengesini bozmaktadır. Bu durum uygulamada alacaklının haklarını zedelemekte ve ihtiyati haciz kurumunu işlevsiz hale getirmektedir.

İhtiyati haciz kurumunun temel amacı, mahkeme kararı ile elde edilecek olan hakkın elde edilmesinin yargılama sırasında veya öncesinde önemli ölçüde zorlaşmasını ya da tamamen imkânsız hâle gelmesini önlemektir. Bu amaç ve uygulamadaki sorunlar gözetilerek, kanaatimize, alacaklının mahkeme kararı ile elde edeceği hakkın tehlikeye girmemesi için MÖHUK’a ihtiyati haczin tenfiz kararlarının kesinleşmesine gerek olmaksızın icra edilebileceğine dair bir düzenleme getirilmeli ve ihtiyati haciz kararlarının MÖHUK m. 57/f.2 ve İİK m. 264/f.3 engeline takılmaksızın icra edilebilmesinin önü açılmalıdır. Öte yandan, tenfiz isteminin kabulüne dair kararın istinaf incelemesinde kaldırılması veya temyiz incelemesi sonunda bozulması ihtimalinde de ortaya çıkabilecek ihtiyati hacizle ilgili sorunlar gözetilerek Mevaz Kanun m. 279 ışığında tenfiz kararı kesinleşinceye dek ihtiyati hacizde tamamlayıcı merasim için öngörülen sürelerin işlemeyeceğine dair bir düzenleme yapılması gereği de dikkate alınmalıdır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Bibliyografya / Bibliography

- Arslan R, Yılmaz E, Taşpınar Ayvaz S ve Hanağası E, *İcra ve İflas Hukuku* (9. Bası, Yetkin 2023).
- Bozanoğlu S ve Günay ME, ‘Tenfiz Edilmemiş yahut Kesinleşmemiş Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Türk İcra İflas Hukuku Işığında “İnfaz” Kabiliyeti Genel Haciz Yolu ile İlamsız Takibe Konu Edilip Edilemeyeceği Uygulamada Yaşanan Sorunlar’ (2017) 91(1) İstanbul Barosu Dergisi 226-240.
- Çelikel A ve Erdem BB, *Milletlerarası Özel Hukuk* (17. Bası, Beta 2021).
- Ekşi N, *Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi* (2. Bası, Beta 2020).
- Huysal B, ‘6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Getirilen Yenilikler Işığında Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Konusunda Bazı Tespitler’ (2012) 3(1) MHB 71-101.
- Kırlı-Aydemir DD, *Milletlerarası Usul Hukukunda İhtiyati Tedbirler (Brüksel I Tüzüğü, UNIDROIT İlkeleri ve Türk Yargılama Hukuku Çerçevesinde)* (1. Bası, 12 Levha 2013).
- Kuru B, *İcra ve İflas Hukuku Cilt 3* (1. Bası, Evrim Dağıtım 1993).
- Kuru B, *İcra İflas Hukuku El Kitabı* (2. Bası, Adalet 2013).
- Kuru B, Arslan R ve Yılmaz E, *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı* (27. Bası, Yetkin 2012).
- Köle M, ‘Yabancı Mahkeme Kararlarının Tanınma ve Tenfizinde Usul’ (2016) 21(34) Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 39.

- Muşul T, *İcra ve İflas Hukuku Cilt II* (5. Bası, Adalet 2013).
- Nomer E, *Devletler Hususî Hukuku* (22. Bası, Beta 2017).
- Önen E, 'İhtiyatî Haczin Kaldırılması Dâvası (İİK. m. 265)' (1980) 37 (1-4) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 251-279.
- Özekes M, *İcra ve İflâs Hukukunda İhtiyati Haciz* (1. Bası, Seçkin 1999).
- Özekes M, 'Geçici Hukuki Koruma' in Hakan Pekcanitez, Muhammet Özekes, Mine Akkan, Hülya Taş Korkmaz (eds), *Medeni Usul Hukuku C.III* (15. Bası, On İki Levha 2017).
- Özel S, Erkan M, Pürselim HS ve Karaca HA, *Milletlerarası Özel Hukuk* (1. Bası, On İki Levha 2022).
- Özkan H, *İhtiyati Tedbir Delil Tespiti İhtiyati Haciz ve Kamu Alacağı'nın Tahsilinde İhtiyati Haciz* (1. Bası, Legal 2010).
- Özkan I ve Tütüncübaşı U, *Uluslararası Usûl Hukuku* (2. Bası, Adalet 2020).
- Pekcanitez H, Atalay O ve Özekes M, *İcra ve İflas Hukuku Temel Bilgiler* (19. Bası, On İki Levha 2022).
- Postacıoğlu İE ve Altay S, *İcra Hukuku Esasları* (5. Bası, Adalet 2010).
- Şanlı C, Esen E ve Ataman-Figanmeşe İ, *Milletlerarası Özel Hukuk* (9. Bası, Beta 2021).
- Şanlı C, *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları* (7. Bası, Beta 2019).
- Tan-Dehmen M.; 'Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi İstemi Hakkında Türk Mahkemelerince Verilen Kararlara Karşı Kanun Yolları' (2020) 40(2) MHB (Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan) 1433-1476.
- Tarman ZD, 'Yabancı Mahkeme ve Hakem Kararlarının Türkiye'de Tenfizinde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bazı Tespitler' (2017) 27(2) MHB 798-820.
- Şensöz Malkoç E, *Aile Hukukuna İlişkin Yabancı Kararların Tanınması* (1. Bası, On İki Levha 2017).
- Tüysüz C, 'Tenfiz Edilmemiş Yabancı Hakem Kararları Açısından İlamsız İcra Takiplerine ve İhtiyati Hacze İlişkin Bazı Meseleler' (2021) 41(2) Public and Private International Law Bulletin 701-732.
- Uyar C, 'Kesinleşmemiş Tenfiz İlamına Dayanılarak İhtiyati Haciz Talep Edilebilir mi?' (2012) 86(3) İstanbul Barosu Dergisi 295-305.
- Uyar T, *İcra Hukukunda Haciz* (3. Bası, Bilge 2016).
- Yıldırım ve Deren-Yıldırım, *İcra ve İflas Hukuku* (8. Bası, Beta 2021).
- Yılmaz E, *İcra ve İflas Kanunu Şerhi* (6. Bası, Yetkin 2016).